

ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อการสืบทอดธุรกิจครอบครัว

EXTERNAL FACTORS INFLUENCING FAMILY BUSINESS SUCCESSION

พิทยาภรณ์ พุ่มพวง

อีเมล: pitt.pumpuang@gmail.com

หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ

สำนักวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

ดร. เดชนันต์ บังกิโล

อีเมล: dej-anan@mfu.ac.th

สำนักวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อการสืบทอดธุรกิจครอบครัว ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ และเก็บข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย 3 ครอบครัว โดยครอบครัวที่ 1 เป็นครอบครัวที่ดำเนินธุรกิจก่อสร้าง ครอบครัวที่ 2 ทำธุรกิจโรงแรมและอะไหล่ยนต์ และครอบครัวที่ 3 ทำธุรกิจขนส่งสินค้า ดำเนินการสัมภาษณ์ทั้งสิ้น 14 คน เป็นรุ่นที่ 1 จำนวน 2 คน รุ่นที่ 2 จำนวน 7 คน และรุ่นที่ 3 จำนวน 4 คน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อการสืบทอดธุรกิจครอบครัวที่ประกอบด้วย 4 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านการเมือง ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยด้านกฎหมาย

คำสำคัญ: ธุรกิจครอบครัว/ปัจจัยภายนอก/การเตรียมความพร้อม

Abstract

The objective of this research was to study external factors influencing family business succession. This research applied qualitative approach using a semi-structured interview method. The data source was a group of members from 3 generations of 3 family businesses. The first family has a construction business. The second family has a hotel business and automobile parts shops, and the third family has a freight business. According to fourteen interviewees, there were 2 people from the first generation, 7 people from the second generation and 4 people from the

third generation. External factors Influencing family business succession consist of political, social, economic and legal factors.

Keywords: Family Business/Preparation/External Factors

บทนำ

ธุรกิจครอบครัว (Family Business) เป็นธุรกิจพื้นฐานที่มีจุดเริ่มจากกิจการขนาดเล็ก ๆ โดยมีเจ้าของเพียงคนเดียว ส่วนใหญ่ถ้ามองตามวัฒนธรรมของประเทศในแถบเอเชียจะมีมากกว่าประเทศแถบตะวันตก (ชงชัย สันติวงษ์, 2546) ธุรกิจครอบครัวมีบทบาทที่สำคัญต่อระบบเศรษฐกิจทั่วโลก เป็นตัวขับเคลื่อนความเจริญก้าวหน้าของประเทศ กล่าวคือประมาณร้อยละ 75 ถึงร้อยละ 90 ของธุรกิจทั่วโลกเป็นธุรกิจครอบครัวหรือควบคุมโดยบุคคลในครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศสหรัฐอเมริกาธุรกิจครอบครัวถึง 2 ใน 3 ของธุรกิจทั้งหมด ในขณะที่กลุ่มประเทศยุโรป มีธุรกิจครอบครัวถึงร้อยละ 80 ถึงร้อยละ 90 ของธุรกิจที่มีอยู่และยังพบว่าร้อยละ 75 ของประเทศในทวีปเอเชียเป็นธุรกิจครอบครัว (Montgomery & Sinclair, 2000)

สำหรับในทวีปเอเชีย ประเทศที่ครองสัดส่วนธุรกิจครอบครัวมากที่สุด ได้แก่ ประเทศอินเดีย โดยธุรกิจครอบครัวของชาวอินเดียมีสัดส่วนถึงร้อยละ 67 ของบริษัทจดทะเบียนทั้งหมดในเอเชียและมีมูลค่ารวมมากกว่า 50 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งจากการสำรวจพบว่าบริษัทที่เป็นธุรกิจครอบครัวมากถึง 663 บริษัทจากทั้งหมด 983 บริษัท และเมื่อมองที่สัดส่วนของการจ้างงานในภาคเอกชนพบว่าเป็นการจ้างงานของธุรกิจครอบครัวในอินเดียถึงร้อยละ 46.8 และในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาธุรกิจครอบครัวในประเทศอินเดียสามารถให้ผลตอบแทนสูงที่สุดในเอเชียถึงร้อยละ 261 (ปิยรัตน์ เศรษฐศิริไพบูลย์, 2554) ซึ่งมีการศึกษาและพบข้อสนับสนุนดังกล่าวจากการศึกษาของ Fan, Tan, Guller, Garcia and Quek (2011) ที่ได้ศึกษาให้กับบริษัทชั้นนำในการให้บริการทางการเงิน คือ Credit Suisse AG โดยสำรวจจากธุรกิจครอบครัวที่จดทะเบียนเป็นบริษัทมหาชนจำนวน 3,568 แห่งจาก 10 ประเทศในตลาดเอเชียที่มีมูลค่าตามราคาตลาดมากกว่า 50 ล้านดอลลาร์สหรัฐ พบว่าในแต่ละประเทศของตลาดอาเซียนมีธุรกิจครอบครัวมากกว่า 50 เปอร์เซ็นต์ของการทำการสำรวจทั้งหมด

นอกจากนี้ผลสำรวจธุรกิจครอบครัวของ สาธิต บวรสันติสุขธิ์ (2561) ยังมีการรวบรวมข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี และความแตกต่างระหว่างรุ่นที่มีผลต่อการวางแผนส่งมอบกิจการและการวางตัวผู้สืบทอดของธุรกิจครอบครัว สำหรับในประเทศไทยธุรกิจครอบครัวถูกพบว่า มีมูลค่ารวมประมาณ 28 ล้านล้านบาท จากธุรกิจรวม 39 ล้านล้านบาท หรือ

คิดเป็นร้อยละ 72 ของระบบเศรษฐกิจ และถ้านับเฉพาะบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่เป็นธุรกิจครอบครัวหรือควบคุมกิจการโดยบุคคลในครอบครัว ได้ค้นพบว่า มีมากถึงร้อยละ 50.4 นอกจากนี้ผลงานวิจัย Bridging the gap: Handing over the family business to the next generation ที่ทำโดย Kudos research ร่วมกับ Jigsaw research พบว่า ความเสี่ยงของการสืบทอดกิจการ (Risks of Family Business Successions) ให้ประสบความสำเร็จนั้น กลายเป็นปัจจัยที่ธุรกิจทั่วโลกได้ให้ความสนใจและให้ความสำคัญหลังผลการสำรวจพบว่า มีธุรกิจครอบครัวเพียงร้อยละ 12 เท่านั้นที่สามารถอยู่รอดและสืบทอดกิจการต่อเนื่องไปได้จนถึงรุ่นที่ 3 และเพียงร้อยละ 1 ที่สามารถดำเนินมาธุรกิจครอบครัวไปจนถึงรุ่นที่ 5

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจะเห็นได้ว่า การประกอบธุรกิจครอบครัวแม้จะไม่มี ความซับซ้อนหรือมีขนาดใหญ่ แต่มีความสำคัญต่อการเติบโตอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2550-2554 มีสัดส่วนเฉลี่ยต่อ GDP อยู่ประมาณร้อยละ 3.45 (การดี เสียวไพโรจน์ และภูมิพร ธรรมสถิตย์เดช, 2555) ธุรกิจครอบครัวในประเทศไทยถือว่าเป็นการขับเคลื่อนที่สำคัญของระบบเศรษฐกิจ แต่ประเทศไทยยังขาดการศึกษาและค้นคว้าอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมของการสืบทอดธุรกิจครอบครัวให้มีความยั่งยืน

ปัญหาที่ธุรกิจครอบครัวกำลังเผชิญอยู่ในขณะนี้คือ การสืบทอดธุรกิจจากรุ่นสู่รุ่นให้ยั่งยืน จากผลการสำรวจธุรกิจครอบครัวประเทศไทย ของ PwC Thailand (2013) ระบุว่าธุรกิจในกลุ่มภาคเอเชียกว่าร้อยละ 70-80 ส่วนเป็นธุรกิจที่เติบโตมาจากธุรกิจครอบครัวและอัตราการอยู่รอด (Survival Rate) ของธุรกิจครอบครัวรุ่นที่ 1 อยู่ที่ร้อยละ 100 รุ่นที่ 2 อยู่ที่ร้อยละ 30 รุ่นที่ 3 อยู่ที่ร้อยละ 12 และรุ่นที่ 4 จะเหลือเพียงร้อยละ 3 จะเห็นว่าสัดส่วนในการอยู่รอดของธุรกิจครอบครัวมีอัตราที่ลดลงจากรุ่นแรกหรือรุ่นบุกเบิกสู่การสืบทอดธุรกิจในรุ่นถัดไป และมีความสอดคล้องกับความเชื่อที่กล่าวกันว่าธุรกิจครอบครัวมักจะอยู่ได้ไม่เกิน 3 รุ่น

อนึ่ง จังหวัดเชียงราย เป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ และเป็นจังหวัดที่เชื่อมโยงเศรษฐกิจกับอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง ทำให้เกิดความร่วมมือในกลุ่มอนุภาคุ่มแม่น้ำโขง 6 ประเทศ หรือที่เรียกกันว่า Greater Mekong Subregion (GMS) และได้มีการสำรวจของสำนักงานพัฒนาธุรกิจจังหวัดเชียงราย ปี พ.ศ. 2548 - 2557 พบว่า อัตราการจดทะเบียนของธุรกิจได้เพิ่มสูงขึ้นทุกปี และยังมีธุรกิจที่อยู่จังหวัดเชียงรายตั้งแต่สมัยก่อนปี พ.ศ. 2500 มาจนถึงปัจจุบัน เช่น (1) บริษัท เชียงรายสินธานี จำกัด ที่มีการก่อตั้งกิจการขึ้นมาโดยเริ่มมาจากธุรกิจที่ทำกันในครอบครัว เดิมชื่อว่า “ร้านเล่าล่งเฮง” เริ่มประกอบกิจการในปี พ.ศ. 2496 และ (2) บริษัท ธนพิริยะ จำกัด (มหาชน) ที่มีการก่อตั้งในปี พ.ศ. 2508 โดยเริ่มจากการขายของชำและสินค้าในครัวเรือนในเทศบาลเชียงราย โดยใช้ชื่อว่า “โง้วทองชัย” เป็นการเริ่มธุรกิจที่มาจากครอบครัวรวมตัวกันเปิดร้านขายของชำขึ้นมา

จนถึงปัจจุบัน ได้เปลี่ยนชื่อเป็น “ธนพิริยะ” อีกทั้งปัจจุบันยังได้มีการจดทะเบียนเป็นบริษัทมหาชน จำกัด กำลังเป็นที่จับตามองของชาวเชียงรายที่มีการขยายตัวอย่างรวดเร็วของร้านค้าปลีกท้องถิ่น เป็นต้น

จากตัวอย่างของธุรกิจข้างต้นจะเห็นได้ว่า ธุรกิจครอบครัวของจังหวัดเชียงรายมีความสำคัญและเป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจในจังหวัด จึงนำมาซึ่งความต้องการที่ผู้วิจัยจะศึกษาถึงปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการเติบโตของธุรกิจครอบครัว โดยข้อมูลที่ได้มานั้นจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปปรับใช้ในการวางแผนการเติบโตของธุรกิจครอบครัวให้มีประสิทธิภาพ ประสบผลสำเร็จ และเกิดความยั่งยืนในธุรกิจครอบครัวสืบต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของธุรกิจครอบครัว

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ธนิตพงศ์ ไตรพัฒน์พัชร (2552) ได้กล่าวถึงแนวคิดของปัจจัยภายนอกองค์กรไว้ว่า สภาพแวดล้อมทั่วไปที่องค์กรหรือธุรกิจไม่สามารถควบคุมได้รวมไปถึงปัจจัยที่มีขอบเขตที่กว้างออกไป สามารถมีผลกระทบต่อองค์กรหรือการบริหารได้ โดยมีการสรุปให้เข้าถึงปัจจัยภายนอกองค์กร ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ คือ สภาพแวดล้อมของทรัพยากรที่ถูกนำไปใช้แล้ว ซึ่งในปัจจุบันไม่สามารถควบคุมได้ ดังนั้นจะขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้ประกอบการหรือธุรกิจที่จะต้องมีการกะเนภาวะเศรษฐกิจเอาไว้ล่วงหน้า เพื่อการเตรียมรับมือและได้วางแผนเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนธุรกิจที่ดำเนินอยู่ให้ประสบความสำเร็จ และเป็นการคาดการณ์เกี่ยวกับปัญหาที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคตเพื่อให้ธุรกิจประสบความสำเร็จให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

2. สภาพแวดล้อมทางด้านสังคมและวัฒนธรรม คือ ปัจจัยทางสังคมที่ทำให้เห็นถึงคุณลักษณะของสังคมโดยทั่วไป ยกตัวอย่างเช่น ค่านิยม ความเชื่อ วัฒนธรรม การดำรงชีวิต (Lifestyle) และคุณลักษณะทางประชากร เป็นต้น ทำให้เป็นตัวที่ชี้ให้เห็นถึงสภาพทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีอยู่ในการดำรงชีวิตว่าเหมาะที่กับการประกอบธุรกิจประเภทใด เพื่อให้สินค้าและบริการที่ธุรกิจได้มีการผลิตออกมาสามารถจำหน่ายในสังคมได้

3. สภาพแวดล้อมทางการเมือง คือ ปัจจัยทางการเมืองที่มีความเกี่ยวข้องกับการบริหารงานของรัฐบาล ได้แก่ ทศนคติของรัฐบาลที่มีต่ออุตสาหกรรมหรือธุรกิจต่าง ๆ ความมั่นคงทางการเมือง ความเสถียรภาพด้านการเมืองของรัฐบาล ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่รัฐบาลได้มี

การกำหนดไว้ เป็นต้น ซึ่งสภาพแวดล้อมทางการเมืองถือได้ว่ามีอิทธิพลที่อยู่เหนือการควบคุมของผู้ประกอบการหรือธุรกิจเป็นอย่างมาก

4. สภาพแวดล้อมทางด้านกฎหมาย คือ ปัจจัยทางกฎหมายที่มีความเกี่ยวข้องกับการออกกฎหมายของรัฐบาล เป็นกฎหมายที่ทุก ๆ คนในสังคมจะต้องปฏิบัติตาม เช่น กฎหมายแรงงาน กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค กฎหมายภาษีอากร เป็นต้น ในมุมมองด้านธุรกิจผู้ประกอบการหรือเจ้าของธุรกิจที่ดีจะมีการดำเนินธุรกิจของตนเองภายใต้กฎหมาย ในขณะที่เดียวกันสภาวะแวดล้อมทางกฎหมายมีข้อกำหนดที่ไม่เหมือนกัน ธุรกิจก็ยังสามารถนำกฎหมาย หรือระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในธุรกิจของตัวเองได้เช่นกัน (นฤมล พึ่งทอง, 2557)

Buang, Ganefri and Sidek (2013) ได้ทำการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยความสำเร็จของการสืบทอดธุรกิจ ในทอมนของการเตรียมตัวของผู้รับสืบทอดธุรกิจและความสัมพันธ์ ระหว่างครอบครัวและธุรกิจที่มีการวางแผนและ ควบคุมกิจกรรมให้มีความราบรื่นต่อกระบวนการถ่ายโอนธุรกิจ ซึ่งพิจารณาในมิติความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวและธุรกิจ ดังนี้ การสื่อสาร ความเชื่อใจ ความผูกพัน ความซื่อสัตย์ ความยุ่งยากของครอบครัว การทะเลาะของพี่น้อง ความอิจฉา ความขัดแย้งและ การแบ่งปันคุณค่าและประเพณีครอบครัว พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวและธุรกิจมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อกระบวนการการถ่ายโอนธุรกิจที่ส่งผลให้เกิดความราบรื่น ในขณะที่การวางแผนและการควบคุมไม่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อกระบวนการการถ่ายโอนธุรกิจที่ส่งผลให้เกิดความราบรื่น การศึกษานี้แสดงให้เห็นว่ากระบวนการถ่ายโอนธุรกิจที่ราบรื่นนั้นไม่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญกับ ประสิทธิภาพภายหลังการถ่ายโอนธุรกิจ

Baur (2014) ได้ทำการศึกษาถึงข้อเสนอที่ส่งผลต่อการสืบทอดธุรกิจครอบครัวที่ประสบความสำเร็จ โดยทำการวิจัยเชิงคุณภาพ ทั้งหมด 13 กรณีที่เป็นธุรกิจครอบครัวขนาดกลางที่อยู่ในพื้นที่เขตแดนของ 3 ประเทศ คือ ออสเตรเลีย เยอรมันและสวิสเซอร์แลนด์ ได้ทำการสัมภาษณ์ผู้สืบทอดธุรกิจครอบครัว ซึ่งผลการศึกษาที่ได้พบว่า มีข้อเสนอว่าการสืบทอดธุรกิจครอบครัวที่ประสบความสำเร็จควรคำนึงถึงเรื่องที่เกี่ยวข้องด้วยกัน 4 มิติ คือ มิติบุคคล ผู้สืบทอดธุรกิจที่มีประสิทธิภาพต้องมีความรู้และสามารถพัฒนาตนเองได้ มีแรงจูงใจในการรับช่วงต่อธุรกิจ แสดงให้เห็นถึงความมั่นใจ ต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีกับสมาชิกรุ่นก่อนและควรประยุกต์ใช้ความรู้จากคนรุ่นก่อนให้ได้ มิติความเป็นเจ้าของ ผู้สืบทอดธุรกิจที่มีประสิทธิภาพต้องมีการวางแผนโครงสร้างการจัดการของตนเองและดำรงอยู่ในตำแหน่งได้ดี มิติครอบครัว ผู้สืบทอดธุรกิจที่มีประสิทธิภาพต้องให้ความสำคัญกับธุรกิจครอบครัว และสามารถแสดงว่าสามารถรวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับครอบครัว และได้รับความเชื่อใจจากสมาชิกครอบครัว มิติการจัดการ ผู้สืบทอดธุรกิจที่มีประสิทธิภาพต้องมี

ความสามารถในการตัดสินใจในธุรกิจและต้องไม่เกิดความขัดแย้งกันระหว่างสมาชิกครอบครัว มีความชัดเจนในแนวทางการดำเนินงาน

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยชิ้นนี้ได้ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Study) โดยผู้วิจัยได้แบ่งลักษณะการเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source)

เป็นการเก็บข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลต่าง ๆ โดยกระบวนการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร หรือการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยการค้นคว้าข้อมูลจากทั้งหนังสือ บทความ เอกสาร ข้อมูลที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ จากอินเทอร์เน็ต และบททวนแนวความคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Source)

เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) โดยการสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ในการกำหนดกระบวนการวิธีการวิจัยครั้งนี้ ได้มีการกำหนดกระบวนการวิธีการวิจัยโดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างลักษณะเป็นการสัมภาษณ์โดยใช้คำถามที่เป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งเปิด ซึ่งเป็นกระบวนการวิจัยที่มีความยืดหยุ่นและเปิดกว้างในการตอบคำถามการวิจัย

2. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

สำหรับการกำหนดระเบียบวิธีการวิจัยหรือกระบวนการวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้มีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายเป็นธุรกิจครอบครัวที่อยู่ในจังหวัดเชียงราย จำนวนทั้งหมด 3 ครอบครัว เพื่อให้ทราบถึงแนวคิดเรื่อง กระบวนการในการเตรียมความพร้อมของการสืบทอดธุรกิจจากรุ่นต่อไป โดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งครอบครัวเหล่านี้เรียกว่า “ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ” ผู้วิจัยได้ทำการพิจารณาเลือกกลุ่มตัวอย่างจากสโมสรโรตารีจังหวัดเชียงราย โดยการคัดสรรครอบครัวที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายและยินยอมให้สัมภาษณ์ เพื่อที่จะได้นำข้อมูลที่ได้รับมาดำเนินการประมวลผลข้อมูลเพื่อนำไปสู่การค้นพบต่อไป

ผู้วิจัยได้มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญในการเก็บข้อมูล คือ การมุ่งเน้นให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ต้องการและตรงประเด็นที่กำลังศึกษา ผู้วิจัยได้มีการศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มครอบครัวที่ทำธุรกิจในเชียงรายและมีการทำธุรกิจจากรุ่นสู่รุ่นมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ ซึ่ง ได้มีการเลือกกลุ่มครอบครัวมาทั้งหมด 3 ครอบครัวในจังหวัดเชียงรายและผู้วิจัยได้ให้เหตุผลในการเลือกกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

1. ครอบครัว ก. เป็นครอบครัวที่ได้มีการส่งต่อธุรกิจจากรุ่นสู่รุ่นที่กำลังเข้าสู่รุ่นที่ 3 มีการทำธุรกิจในจังหวัดเชียงรายมายาวนานมากกว่า 60 ปี ซึ่งครอบครัว ก. เป็นกลุ่มเป้าหมายแรกที่ผู้วิจัยเล็งเห็นว่าเหมาะแก่การเป็นผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างมาก

2. ครอบครัว ข. เป็นครอบครัวที่มีชื่อเสียงในการทำธุรกิจอันดับต้น ๆ ของจังหวัดเชียงราย ซึ่งประวัติของครอบครัว ข. ได้มีการตั้งรกรากอยู่ในจังหวัดเชียงรายมาเป็นเวลายาวนานเช่นกัน และครอบครัวนี้เป็นครอบครัวที่ในอดีตเคยได้รับตำแหน่งกรรมการของสมาคมหอการค้าจังหวัดเชียงราย และในปัจจุบันทายาทที่มารับการสืบทอดก็ได้มีตำแหน่งในกลุ่ม Young Entrepreneur Chamber of Commerce หรือ YEC จังหวัดเชียงราย ถือได้ว่าเป็นครอบครัวที่มีความน่าสนใจในการศึกษาและเหมาะแก่การเป็นผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญในงานวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างมาก

3. ครอบครัว ค. เป็นครอบครัวที่ได้รับความไว้วางใจจากบริษัทชั้นนำในประเทศไทย ให้เป็นผู้รับเหมาก่อสร้างส่งสินค้าของปูนซีเมนต์ไทย และยังได้รับรางวัลจากบริษัทปูนซีเมนต์ไทยในเรื่องของการบริหารสินค้าคงคลัง ซึ่งครอบครัวนี้ก็มีประวัติที่น่าสนใจในเรื่องของการทำธุรกิจที่เติบโตได้อย่างรวดเร็วและเป็นที่ยอมรับของบริษัทชั้นนำในประเทศไทยอีกด้วย ซึ่งครอบครัว ค. ได้ทำการค้ากับบริษัทชั้นนำมายาวนานมากกว่า 30 ปี และในปัจจุบันได้มีการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ทายาทในการสานต่อธุรกิจให้มีความยั่งยืนและทายาทธุรกิจที่ได้เข้ามาสืบทอดธุรกิจต่อจากรุ่นเดิมยังสามารถขยายฐานลูกค้าเพิ่มไปยังจังหวัดต่าง ๆ ครอบคลุมทั่วภาคเหนือ และยังสามารถขยายฐานลูกค้าไปยังประเทศเพื่อนบ้านได้อีกด้วย ถือได้ว่าครอบครัวนี้มีความน่าสนใจในการศึกษาแนวคิดของผู้บริหารที่เหมาะสมแก่การเป็นผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญในงานวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างมาก

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

หลักจากการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม คือ การสัมภาษณ์ (Interview) ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เกี่ยวกับประเด็นในการศึกษาวิจัย โดยการสัมภาษณ์ได้จำแนกลักษณะให้เป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ใช้คำถามปลายเปิดเพื่อให้มีความยืดหยุ่นในการตอบคำถาม ซึ่งแนวคำถามจะมีความชัดเจน และสามารถจับประเด็นของวัตถุประสงค์ที่ตั้งเอาไว้ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ในการพูดคุยกับผู้บริหารคนปัจจุบัน และทายาทธุรกิจ ซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับงานวิจัยที่ผู้วิจัยกำลังศึกษาในครั้งนี้ ที่เกี่ยวกับกระบวนการในการเตรียมความพร้อมของการสืบทอดธุรกิจครอบครัว เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนและละเอียดมากขึ้น ผู้วิจัยได้จัดทำแนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ เป็นคำถามแบบปลายเปิด โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ส่วนที่ 2 กระบวนการและการวางแผนการเตรียมความพร้อมให้กับทายาทธุรกิจในการสืบทอดธุรกิจครอบครัว

ส่วนที่ 3 ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษาวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอผลการศึกษาวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยมีการทำตามขั้นตอนการวิเคราะห์การวิจัยเชิงคุณภาพที่เป็นวิธีการวิเคราะห์ที่ได้รับการยอมรับและมีการใช้การวิเคราะห์นี้อย่างแพร่หลายในงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Gioia, Corley & Hamilton, 2013) ดังนี้

เมื่อได้มีการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายที่ตั้งไว้เสร็จสิ้นลงแล้ว ขั้นตอนแรกในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การถอดเทปจากการสัมภาษณ์ทั้งหมด ซึ่งวิธีการถอดเทปนั้นสามารถทำได้โดยการฟังเทปที่มีการบันทึกไว้ทั้งหมดหลาย ๆ ครั้ง เพื่อทำความเข้าใจ แล้วนำเทปทั้งหมดแปลงออกมาให้เป็นข้อมูลที่เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาที่ได้มาทั้งหมดก่อนเริ่มทำการวิเคราะห์ในขั้นตอนต่อไป

ขั้นตอนที่สอง คือ การถอดรหัสของคำ ในขั้นตอนนี้เป็นการนำข้อมูลที่เป็นลายลักษณ์อักษรจากการแกะเทปนำมาถอดรหัสคำ และแบ่งออกเป็นคำ ๆ ในแต่ละคำมีการแทนค่าของคำโดยการใช้รหัส เพื่อให้ง่ายต่อการจัดการในขั้นตอนต่อไป

ขั้นตอนที่สาม คือ ขั้นตอนการแบ่งกลุ่มคำ การแบ่งกลุ่มคำนั้นเป็นการใช้รหัสของคำในขั้นตอนที่สองมาแบ่งกลุ่มเพื่อหาความเหมือนกันจัดอยู่ในกลุ่มเดียวกัน และหาความถี่ในการกล่าวถึงคำนั้น ๆ ได้อีกด้วย

ขั้นตอนที่สี่ คือ การแยกประโยค คำ วิธีการนี้เป็นวิธีการที่ค่อนข้างละเอียดอ่อน ซึ่งการแยกประโยคคำเป็นการนำเอาคำที่ได้แบ่งกลุ่มคำที่ได้ทำในขั้นตอนที่แล้ว นำมาหาประโยคคำที่สมบูรณ์ซึ่งอยู่ในการแกะเทปสัมภาษณ์ที่ได้ข้อมูลเป็นลายลักษณ์อักษร

ขั้นตอนที่ห้า คือการเชื่อมโยงรหัสคำและประโยคคำ เป็นการนำประโยคจริงที่ได้จากการสัมภาษณ์โดยได้มีการแกะเทปออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร นำมาเชื่อมโยงกับรหัสคำที่ได้ให้รหัสคำไว้ในขั้นตอนที่สอง และนำทั้ง 2 สิ่งมาเปรียบเทียบความเหมือนและความใกล้เคียงกันของความหมายของแต่ละประโยค และนำมาอยู่ในกลุ่มเดียวกัน เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในขั้นตอนต่อไปได้

ขั้นตอนที่หก คือ การเขียนโครงร่างเพื่อช่วยในการอธิบายเรื่องราว เป็นการนำเอารหัสคำและประโยคคำมาแสดงผลให้ออกมาในรูปแบบของการเขียนเค้าโครงแผนผังการเชื่อมโยงเรื่องราวในการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้เห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้น ขั้นตอนนี้เป็นการเห็นภาพเรื่องราวในการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดให้เข้าใจได้ง่ายมากยิ่งขึ้น

ขั้นตอนสุดท้าย คือ การสรุปผลการวิเคราะห์ เป็นการอธิบายความหมายของเค้าโครงแผนผังออกมาแต่ละประเด็นที่กำลังศึกษาให้ครอบคลุมมากที่สุด เพื่อให้เกิดข้อสรุปที่สมบูรณ์ และ

ได้ข้อมูลที่แท้จริงจากประสบการณ์จริงของผู้ให้สัมภาษณ์ และจะนำไปใช้สรุปผลการวิจัยและอภิปรายต่อไป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัย

จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบแบบกึ่ง โครงสร้างในการศึกษาปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษา ทำให้ผู้วิจัยได้มีการค้นพบคำตอบของการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษา จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก 3 ธุรกิจครอบครัวในจังหวัดเชียงราย ปัจจัยภายนอกที่ต้องคำนึงถึงมีอยู่ทั้งหมด 4 ปัจจัย ซึ่งได้แก่ ปัจจัยด้านการเมือง ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยด้านกฎหมาย โดยการวิเคราะห์นั้นจะสามารถวิเคราะห์ตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยด้านการเมือง

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ปัจจัยด้านการเมือง

กลุ่มคำ	ประโยชน์ของกลุ่มคำ	ประเด็นของการวิเคราะห์
1. หน่วยงานราชการ	1. มีความจำเป็นต้องทำความร่วมมือ	ปัจจัยด้านการเมือง
2. ทำความร่วมมือ	กับหน่วยงานราชการ	
3. สนับสนุนและพัฒนา	2. เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล ทำให้ธุรกิจ	สามารถเติบโตในอนาคตได้
4. การสานสัมพันธ์	สาม หรือเติบโตในอนาคตได้	
5. มีความจำเป็นอย่างมาก	3. มีการสนับสนุนและพัฒนาทำให้ธุรกิจ	มีรายได้เพิ่มขึ้น
6. ธุรกิจมีรายได้เพิ่มขึ้น	มีรายได้เพิ่มขึ้น	
7. เติบโต	4. รัฐบาลมีความสำคัญที่จะทำให้ธุรกิจสามารถ	ขยายตัวได้ต่อไป
8. มีความสำคัญ	ขยายตัวได้ต่อไป	
	5. การสานสัมพันธ์กับหน่วยงานราชการทำให้	รายได้ที่เข้ามาถือว่าเป็นรายได้หลักเสียก็ว่าได้
	รายได้ที่เข้ามาถือว่าเป็นรายได้หลักเสียก็ว่าได้	

ในส่วนของปัจจัยด้านการเมือง จากผลวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านการเมืองเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ธุรกิจเกิดรายได้หลัก เมื่อพูดถึงปัจจัยด้านการเมืองก็จะต้องมีเรื่องระบบการปกครอง นโยบายต่าง ๆ ที่เอื้ออำนวยกับธุรกิจ รวมไปถึงการทำความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ เรื่องเหล่านี้ในมุมมองของธุรกิจเป็นสิ่งสำคัญ เพราะการทำการค้าหรือการทำความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ จะทำให้ธุรกิจครอบครัวนั้นสามารถมีรายได้เข้ามาอย่างต่อเนื่อง เมื่อระบบการเมืองการปกครองมีการเปลี่ยนแปลง ธุรกิจครอบครัวก็จะมีผลกระทบด้วยเช่นกัน อาจจะมีทั้งผลกระทบทางบวกและ

ผู้กระทบทางลบต่อธุรกิจครอบครัว แต่ธุรกิจครอบครัวนั้นก็ยังจำเป็นที่จะต้องพึ่งพาสิ่งเหล่านี้ และ ทายาทเองก็มีความจำเป็นที่จะต้องทำงานกับหน่วยงานของรัฐ จึงเป็นสิ่งสำคัญมากที่ทายาทเองไม่ สามารถหลีกเลี่ยงได้ ทายาทจะต้องมองปัจจัยด้านการเมืองเป็นเสมือนโอกาสทางธุรกิจ และนำ นโยบายต่าง ๆ ที่ทางรัฐบาลคอยเอื้ออำนวยกับธุรกิจ นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้มากที่สุด ในส่วน นี้ตัวทายาทอาจจะยังมองไม่เห็นภาพในอนาคต สิ่งเหล่านี้ผู้บริหารคนปัจจุบันต้องทำให้เห็นถึง ความจำเป็นของการทำความร่วมมือกับรัฐบาล เพื่อให้ธุรกิจครอบครัวมีการเติบโตได้อย่าง สมบูรณ์

2. ปัจจัยด้านสังคม

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ปัจจัยด้านสังคม

กลุ่มคำ	ประโยชน์ของกลุ่มคำ	ประเด็นของการวิเคราะห์
1. เป็นสิ่งสำคัญ	1. การตีกรอบเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้สังคม	ปัจจัยด้านสังคม
2. สังคมที่กว้างขึ้น	เรามีสังคมที่กว้างขึ้น	
3. การสร้างความสัมพันธ์	2. มันเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี	
4. เจอสังคมใหม่ ๆ	3. ให้เขาไปเจอสังคมใหม่ ๆ ที่เขายัง	
5. เรียนรู้ในสังคม	ไม่คุ้นเคย	
6. ทำให้สังคมกว้างขึ้น	4. เพื่อให้เขาได้รู้จักนักธุรกิจหลาย ๆ รุ่น	
7. การเปลี่ยนแปลงของสังคม	5. จะทำให้สามารถรับได้ทุกสภาพการ	
8. มีสังคมที่มากขึ้น	เปลี่ยนแปลงของสังคม	
	6. ทำให้ลูกหลานเกิดการเรียนรู้ในสังคมที่	
	จะต้องร่วมงานด้วย	

ในส่วนของปัจจัยด้านสังคม จากผลวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านสังคมเป็นสิ่งสำคัญอีกสิ่งหนึ่งที่ไม่สามารถมองข้ามได้เช่นกัน เนื่องจากการใช้ชีวิตของแต่ละรุ่นมีความแตกต่างกันออกไป ทำให้ ทายาทจะต้องคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะต้องพบเจอในปัจจุบัน และอนาคต ซึ่งสิ่งเหล่านี้ ทายาทสามารถเรียนรู้ได้จากการใช้ชีวิต ซึ่งปัจจัยด้านสังคมนั้นทายาทจำเป็นต้องเข้าถึงสังคมใน พื้นที่ เช่น สังคมของนักธุรกิจ สังคมของสมาคมการค้า เป็นต้น ในปัจจัยนี้ผู้ก่อตั้งหรือผู้บริหารคน ปัจจุบันจะมีแนวทางให้กับทายาทอยู่แล้ว อาจจะเป็นสังคมที่เคยทำการค้าร่วมกัน และสังคมใหม่ ๆ ที่ ผู้ก่อตั้งหรือผู้บริหารคนปัจจุบันได้แนะนำให้รู้จัก เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ทางธุรกิจซึ่งกันและ กัน เป็นสิ่งสำคัญที่ทายาทจำเป็นต้องมีในการทำธุรกิจ และเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ทายาทสามารถรับ ช่วงต่อธุรกิจและทำให้ธุรกิจมีการเติบโตอย่างยั่งยืนมากยิ่งขึ้นอีกด้วย

3. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ

กลุ่มคำ	ประโยคของกลุ่มคำ	ประเด็นของการวิเคราะห์
1. ไม่ได้มีผลกระทบ	1. เราต้องเข้าใจเศรษฐกิจก่อนว่ามันมีช่วงเวลา	ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ
2. ไม่ได้มีปัญหา	ของการหาเงิน	
3. ไม่ค่อยส่งผล	2. ควรวางแผนรับมือกับมันก็เลยไม่ค่อย	
4. อาจมีส่วนแต่ไม่ทั้งหมด	ส่งผลกระทบบากนัก	
5. ไม่ถึงขั้นเป็นอุปสรรค	3. ในธุรกิจได้วางแผนไว้ดีพอสมควรทำให้	
6. ไม่ค่อยกังวล	ไม่ได้มีปัญหาในเรื่องนี้	
7. ต้องเข้าใจ	4. บางครั้งเศรษฐกิจอาจจะมีส่วน แต่ไม่	
8. มีช่วงเวลา	ทั้งหมด ยังไม่ถึงขั้นเป็นอุปสรรคใน การสืบทอดทำไหม 5. ตามแผนที่วางไว้ให้กับลูกหลาน ถ้าเป็นไปได้ ตามแผนที่ไม่ค่อยกังวลเพราะธุรกิจมี กระบวนการของมันอยู่แล้ว	

ในส่วนของปัจจัยด้านเศรษฐกิจ จากผลวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากเศรษฐกิจเป็นตัวขับเคลื่อนธุรกิจ แต่ในส่วนการให้ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้มองว่าเศรษฐกิจนั้นมีขึ้นและลงตามช่วงเวลา ธุรกิจครอบครัวควรต้องมีการปรับตัวและเตรียมรับมือต่อสิ่งที่จะเกิดขึ้น เมื่อผู้ก่อตั้งหรือผู้บริหารได้มีการจัดระบบการจัดการไว้เป็นฐานรากที่ดีให้แก่ทายาทธุรกิจครอบครัว ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจก็ไม่ได้ส่งผลกระทบมากนักสำหรับการวางแผนการสืบทอด

4. ปัจจัยด้านกฎหมาย

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ปัจจัยด้านกฎหมาย

กลุ่มคำ	ประโยชน์ของกลุ่มคำ	ประเด็นของการวิเคราะห์
1. ทำตามกฎหมายทั้งหมด	1. ธุรกิจครอบครัวของเราก็แค่ทำตามกฎหมายทั้งหมด ต้องอิงตามนั้น	ปัจจัยด้านกฎหมาย
2. ต้องอิงตามนั้น		
3. ไม่ได้เป็นเรื่องที่ต้องกังวล	2. เรื่องของการจ้างงานก็ไม่ได้เป็นเรื่องที่ต้องกังวล ไม่ได้เป็นผลกระทบกับการ	
4. ไม่ได้มีปัญหาอะไร	สืบทอดมากนัก	
5. ทำตามข้อกำหนด	3. ตามข้อกำหนดต่าง ๆ เกี่ยวกับบรรณบรรทุกก็ทำตามข้อกำหนด เลยไม่มีอะไรห่วง	
6. แค่ทำตาม	4. ควรให้ลูกหลานศึกษากฎหมายต่าง ๆ ไว้คร่าว ๆ เพื่อให้ทันโลกเท่านั้นเอง	
7. ต้องศึกษา	5. สอนให้เค้าทำถูกต้องตามกฎระเบียบตามกฎหมายที่ตัวไว้ ก็ไม่ได้เป็นเรื่องที่ต้องกังวล	
8. ไม่ได้เป็นผลกระทบมาก		

ในส่วนของปัจจัยด้านกฎหมาย จากผลวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านกฎหมายเมื่อผู้ก่อตั้งหรือผู้บริหารได้มีการทำตามกฎหมายและเรียนรู้เพิ่มเติมอยู่ตลอดเวลา ทำให้ไม่พบว่าปัจจัยด้านกฎหมายเป็นที่ส่งผลกระทบกับการสืบทอดธุรกิจครอบครัว เพราะผู้ก่อตั้งหรือผู้บริหารได้มีการจัดการที่ดีและทำตามข้อกำหนดของกฎหมายไว้แล้ว

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์แบบแบบกึ่งโครงสร้าง การศึกษาปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อการสืบทอด ปัจจัยภายนอกที่ต้องคำนึงถึงมี 2 ปัจจัยหลัก ซึ่งได้แก่ ปัจจัยด้านการเมือง และ ปัจจัยด้านสังคม โดยการวิเคราะห์นั้นจะสามารถวิเคราะห์ตามหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยด้านการเมือง เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ธุรกิจเกิดรายได้ มีเรื่องระบบการปกครองนโยบายต่าง ๆ ที่เอื้ออำนวยกับธุรกิจ รวมไปถึงการทำความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ การการค้าหรือการทำความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ จะทำให้ธุรกิจครอบครัวนั้นสามารถมีรายได้เข้ามาอย่างต่อเนื่อง เมื่อระบบการเมืองการปกครองมีการเปลี่ยนแปลง ธุรกิจครอบครัวก็จะมีผลกระทบด้วยเช่นกัน และทายาทเองก็มีความจำเป็นที่จะต้องทำงานกับหน่วยงานของรัฐที่ไม่

สามารถหลีกเลี่ยงได้ ทายาทจะต้องนำนโยบายต่าง ๆ ที่ทางรัฐบาลคอยเอื้ออำนวยกับธุรกิจ นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้มากที่สุด

2. ปัจจัยด้านสังคม การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะต้องพบเจอในปัจจุบันและในอนาคต ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทายาทสามารถเรียนรู้ได้จากการใช้ชีวิต และจำเป็นต้องเข้าถึงสังคมในพื้นที่ เช่น สังคมของนักธุรกิจ สังคมของสมาคมการค้า เป็นต้น อาจจะเป็นสังคมที่เคยทำการค้าร่วมกัน และสังคมใหม่ ๆ เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ทางธุรกิจซึ่งกันและกัน ซึ่งจะช่วยให้ทายาทสามารถรับช่วงต่อธุรกิจ และทำให้ธุรกิจมีการเติบโตอย่างยั่งยืนมากยิ่งขึ้น

3. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งที่ต้องคำนึงถึง แต่เมื่อได้มีการปรับตัว และเตรียมรับมือต่อเศรษฐกิจที่ไม่มีความแน่นอน ได้มีการจัดระบบการจัดการ และวางรากฐานให้แก่ทายาท ทำให้ปัจจัยด้านเศรษฐกิจไม่ได้ส่งผลกระทบมากนักสำหรับการสืบทอดธุรกิจครอบครัว

4. ปัจจัยด้านกฎหมาย ปัจจัยด้านนี้ไม่ได้มีผลกระทบกับการสืบทอดธุรกิจครอบครัวของทายาท

การอภิปรายผล

จากที่ได้สรุปการศึกษาปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อการสืบทอด พบว่า ปัจจัยภายนอกที่ผู้ให้สัมภาษณ์ได้กล่าวถึงและเป็นประเด็นที่มีผลกระทบมีทั้งหมด 4 ปัจจัยสำคัญ คือ ปัจจัยทางการเมือง ปัจจัยทางด้านการเมือง ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยด้านกฎหมาย ผลกระทบที่ส่งผลต่อการสืบทอดนับว่าเป็นเรื่องที่สำคัญสำหรับทายาทเป็นอย่างมาก เพราะปัจจัยภายนอกเป็นปัจจัยที่ไม่สามารถควบคุมได้ ซึ่งทายาทจำเป็นต้องปรับตัวและเตรียมพร้อมรับมือกับปัจจัยที่จะเกิดขึ้นเมื่อทายาทได้สืบทอดธุรกิจไปแล้ว อย่างไรก็ตามในการอ่านบทความ วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้มีความสอดคล้องกับแนวคิดของ นฤมล พึ่งทอง (2557) ที่ดัดแปลงทฤษฎีมาจาก ธนิตพงศ์ ไตรพัฒน์พัชร (2552) สิ่งที่ทำให้ผู้วิจัยได้เล็งเห็นโอกาสในการศึกษาเรื่องปัจจัยภายนอกนั้นก็คือ ปัจจัยภายนอกนั้นมีความสำคัญเทียบเท่ากับปัจจัยภายใน และเป็นสิ่งที่ควบคุมไม่ได้ทำให้ผู้บริหารหรือธุรกิจจำเป็นต้องเตรียมรับมือกับสถานการณ์ที่ไม่คาดคิดให้ได้ และธุรกิจจะอยู่รอดได้นั้นควรเห็นถึงองค์ประกอบที่เกี่ยวกับปัจจัยภายนอกให้มากยิ่งขึ้น จึงทำให้เกิดข้อสรุปของการศึกษาปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อการสืบทอดดังที่กล่าวมาข้างต้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาประเด็นเกี่ยวกับเทคโนโลยีที่อยู่ในรูปแบบธุรกิจครอบครัว เพื่อให้ได้เห็นประเด็นที่เกิดขึ้นในธุรกิจครอบครัว
2. ควรมีการศึกษาธุรกิจครอบครัวในจังหวัดอื่น ๆ เพื่อให้เห็นมุมมองหรือปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น และมีความแตกต่างจากงานวิจัยนี้
3. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเรื่องธุรกิจครอบครัวที่มีขนาดใหญ่ เพื่อให้ได้เห็นปัญหาในมุมมองของปัจจัยภายนอกที่กว้างและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น
4. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในลักษณะการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ ในเรื่องของธุรกิจครอบครัว เพื่อให้มองเห็นถึงข้อมูลเชิงปริมาณ

เอกสารอ้างอิง

การดี เลียวไพโรจน์ และภูมิพร ชรรณสถิตย์เดช. (2555). *Small and Medium Enterprises Promotion in Gems and Jewelry Action Plan*. Bangkok: Office of Small and Medium Enterprises Promotion.

ธงชัย สันติวงษ์. (2546). *การส่งผ่านธุรกิจสู่รุ่นที่ 3*. กรุงเทพฯ: ประชุมช่าง.

ชนิดพงศ์ ไตรพัฒน์พัชร. (2552). *ผลกระทบจากปัจจัยสภาพแวดล้อมและปัจจัยการแข่งขันในอุตสาหกรรมการส่งออกอัญมณีและเครื่องประดับของผู้ประกอบการในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, กรุงเทพฯ.

นฤมล พึ่งทอง. (2557). *ปัจจัยภายในองค์กรและปัจจัยภายนอกองค์กรที่มีความสัมพันธ์กับการส่งออกของอุตสาหกรรมยางรถยนต์จากประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิชาเอกธุรกิจระหว่างประเทศ คณะบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.

ปิยรัตน์ เศรษฐศิริไพบูลย์. (2554). *India has the most proportion of family business in Asia*. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2563, จาก <http://www.thaiindia.net/th/news-item/38-know-indian-businesses/408-2011-11-04-05-41-04.html>

สาธิต บวรสันติสุทธี. (2561). *ความจริง ความคิด: รุ่นหนึ่งสร้าง รุ่นสองรักษา รุ่นสามทำลาย*. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2563, จาก <https://www.hoonsmart.com/archives/30533>

- Baur, M. (2014). Successors and the Family Business: Novel Propositions and a New Guiding Model for Effective Succession. *Journal of American Academy of Business, Cambridge*, 19(2), 133-138.
- Buang, N. A., Ganefri, & Sidek, S. (2013). Family business succession of SMEs and post-transition business performance. *Asian Social Science*, 9(12), 79-92.
- Fan, C. W., Tan, J., Guller, E., Garcia, B. & Quek, A. (2011). *Asian Family Business Report 2011*. Zurich: My climate neutral.
- Gioia, D. A., Corley, K., & Hamilton, A. L. (2013). Seeking Qualitative Rigor in Inductive Research: Notes on the Gioia Methodology. *Organizational Research Methods*, 16(1), 15-31. <https://doi.org/10.1177/1094428112452151>
- Montgomery, B. J. & Sinclair, A. M. (2000). All in the Family. *Business and Economic Review*, 46(2), 3-7.
- PwC Thailand. (2013). *PwC reveals 5 techniques to change idea for family business to permanency in 2013*. Retrieved December 14, 2014, from <http://www.pwc.com/th/en/press-room/press-release/2013/new-release-22-03-2013-th.jhtml>.